

Ett forskningsprojekt finansierat av LF Forskningsstiftelse

Sammanfattning: Att predicera långvarig smärta och psykisk ohälsa

Kronisk smärta och psykisk ohälsa är vanliga hälsoproblem som leder till stora förluster i människors hälsa och livskvalitet. Även den drabbades familj och anhöriga påverkas när en närstående blir sjuk.

Kronisk smärta och psykisk ohälsa är vanliga hälsoproblem som leder till stora förluster i människors hälsa och livskvalitet. Även den drabbades familj och anhöriga påverkas när en närstående blir sjuk. Fler än 20 procent av svenskarna lider just nu av kronisk smärta och ungefär hälften av befolkningen kommer någon gång i livet att drabbas av psykisk ohälsa. Tillsammans står de för en övervägande del av all sjukpenning som betalas ut i Sverige och skapar, utöver det individuella lidandet, enorma kostnader för samhället.

Idag finns inget säkert sätt att förutspå vem som löper risk att utveckla smärta eller psykisk ohälsa. Sannolikt beror det på att många faktorer tillsammans utgör riskprofilen och tidigare sätt att analysera enskilda riskfaktorer har inte gett positivt utfall.

Målet med forskningsprojektet var därför att öka förståelsen för uppkomst av kronisk smärta och psykisk ohälsa och därmed hjälpa till att förbättra existerande behandlingar, samt öka chansen att sätta in förebyggande insatser. Förekomsten av dessa hälsoproblem kan förhoppningsvis minska om de individer som befinner sig i riskzonen identifieras i tid och erbjuds förebyggande vård. Det skulle innebära en omedelbar minskning av funktionsnedsättningar, mänskligt lidande och kostnader för samhället.

Metod

Forskningsprojektet nyttjar ett nytt innovativt angreppssätt för att hitta riskfaktorer som predicerar sjukdom senare i livet. Genom att applicera nätverksanalys och Artificiell Intelligens (AI) på den så kallade Värnpliktskohorten har riskfaktorer för kronisk smärta och psykisk ohälsa identifierats. Värnpliktskohorten är en databas som innehåller information om 49 000 individer som mönstrade inför allmän värnplikt runt år 1969. Det unika med databasen är att den har information om deras hälsa, fysiska och psykiska förmågor, samt sociala faktorer redan i sena tonåren samt uppföljning av diagnoser och sjukskrivning under hela deras yrkesverksamma liv. Med hjälp av avancerade metoder för prediktion har forskarna kunnat hitta specifika mönster i data från mönstringen som förutspår risk att drabbas av kronisk smärta eller psykisk ohälsa senare i livet.

Resultat

Resultaten visar att det framför allt inte är de fysiska testerna under mönstringen som predicerade kronisk smärta senare i livet. Snarare framkom en riskprofil som handlar om psykologisk stabilitet, huruvida man blivit behandlad för psykiatriska problem tidigt i livet, samt allmänna hälsoparametrar som rökning och användning av alkohol. Sammantaget visar analyserna att de

individer som är sårbara för kronisk smärta och psykisk ohälsa har en specifik konfiguration av variabler som avviker från resten av befolkningen, främst när det gäller psykosociala aspekter. Genomgående i analyserna var att det fanns psykologiska och sociala faktorer (till exempel emotionell kontroll och alkohol- och drogvvanor) i sena tonåren som predicerade sjukdom senare i livet.

Slutsatser och rekommendationer

Eftersom psykologiska riskfaktorer är framträdande i symtomnätverket för unga män som senare i livet drabbas av smärtproblematik, rekommenderas det att ta hänsyn till och arbeta med att minska sådana faktorer hos individer med ökad risk för långvarig smärta. Detta kan vara särskilt viktigt vid exempelvis fysiska skador eller i samband med kirurgiska ingrepp.

Det är också viktigt att screena för psykologiska riskfaktorer hos individer som söker vård för smärtrelaterade tillstånd och erbjuda behandling där psykologiska variabler adresseras. Eftersom variabler relaterade till alkoholkonsumtion och rökning också har visat sig vara kopplade till framtida smärtproblematik, bör också förebyggande arbete riktas mot att bibehålla den minskning av alkoholkonsumtion och rökning som har observerats bland ungdomar i Sverige under senare år.

KONTAKT

Karin Jensen

Docent, Karolinska institutet,
Institutionen för klinisk neurovetenskap

karin.jensen@ki.se

→ Läs den fullständiga rapporten på vår webbplats
[LF.se/privat/om-oss/hallbarhet--forskning/
forskning/forskningsomraden-och-tester/
morgondagens-samhalle/](https://lf.se/privat/om-oss/hallbarhet--forskning/forskning/forskningsomraden-och-tester/morgondagens-samhalle/)